

ናትኩም ወዲ 3 ዓመት

(Your 3 Year Old)

ምኽርታት ዘረባን ቋንቋን

(Speech and Language Tips)



ደቂ 3 ዓመት ዓቢ ናይ ቋንቋ ለውጢ ዘርእዩሉ ዕድመ እዩ!

(3 year olds have an explosion of language!)

ኣብ ኣዘራርባን ቋንቋን ወዲ 3 ዓመት ውላድካ ዓቢይቲ ለውጥታት ይረኣዩ ኣለዉ። ካብቲ ከትቆጽሮ እትኸእል ንላዕሊ ቃላት ይጥቀሙን መዓልታዊ ሓደስቲ ቃላት ዝመሃሩ ይመስሉ። ሕጂ ወዲ 3 ዓመት ውላድካ ምሳኻ ከዋግዕ ጀሚሩ ኣሎ። እንተወሓደ ካብ 3 ከሳብ 4 ቃላት ኣዋሂዶም ኣብ ሓረጎች ይጥቀሙ። ብዛዕባ ዝረኣይዎ፡ ከመይ ከም ዝስምዖም፡ ኣብ ዝሓለፈ እዋን ዘጋጠሞም፡ ድሕሪኡ እንታይ ከገብሩ ከም ዝደልዩ ይዛረቡ። ንሕቶታትካ ይምልሱን ናይ ገዛእ ርእሶም ሕቶታት ይሓቱን። ብዛዕባ ኩሉ ነገር ክፈልጡ ይደልዩ። ብቐጻሊ “ስለምንታይ?” እናበሉ ይሓቱ።

ህጻናት ከመይ ጌሮም ቋንቋ ከም ዝመሃሩ

(How children learn language)

ውላድካ ብዛዕባ ዓለሙ ዝፈልጥ፡ ብምርኣይ፡ ብምትንካፍ፡ ብምስማዕ፡ ብምጥዓምን ብተግባርን እዩ። ዝኾነ ብሓባር እትገብሮ ንጥፈት ቋንቋ ከትመሃር ዕድል እዩ። ምስ ውላድካ ቦቲ ኣብ ገዛኻ እትጥቀሙሉ ቋንቋ ወይ ቋንቋታት ተዘራረብ፤ ኣንብብ፤ ዘምር።

ከም ወላዲ ወይ ኣላዩ፡ ኣብ ትምህርቲ ውላድካ ዓቢ ተራ ትጻወት። ንውላድካ ብኸመይ ትዛረብን ትምልሰሉን ለውጢ የምጽእ እዩ። ኣብ መዓልታዊ ንጥፈታት ምስ ውላድካ ብብተራ ምዝርራብ ቋንቋ ውላድካ ንምህናጽ ይሕግዝ። ኣብ ግዜ ምሕጻብ፡ ከዳን፡ ናብ መናፈሻ፡ ኣብ ምጽዋትን ምጽራይን ምስ ውላድካ ተዘራረብ። ምስዞም ንጥፈታት ዝኸይድ ቃላትን ሓጻርቲ ሓረጎችን ይጋግሙ።



ንዝያዳ ሓበሬታ ነዚ QR ኮድ ስካን ግበሩ ወይ
ድማ ኣብዚ ዝስዕብ መርበብ ሓበሬታ ተወከሱ፤
ahs.ca/talkbox

ንውላድካ ከትሕግዞ ኣንጊህካ ኣይፈልጥን። ምዕባለ ዘረባን ቋንቋን ምጅኑዮ።

ወላድን ኣለይትን ርኡይ ለውጢ ከምጽኡ ይኽእሉ።

(Parents and caregivers make the difference.)

ነዞም ምኽርታት ብቋንቋኻ ፈትኖ

(Try these tips in your language)

ኣብ እትዛረበሉ እዋን

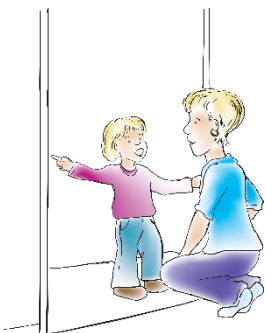
- ውላድካ ዝበሎ ድገም፡ ቅኑሶ ቃላት ወይ ድምጽታት ተጠቐም። ከትእርሞም ምግባር ኣየድልዩካን እዩ። “ሂም ዋንት ቱ ጎ ዲ ቶር” ከብሉ ይኽእሉ እዮም። “የስ ሂ ዋንትስ ቱ ጎ ቱ ዘ ስቶር” ከትብል ትኽእል ኢኻ።
- ኣብቲ ዝዛረብዎ ሓደስቲ ቃላትን ሓሳባትን ወሰኹሉ። ሓደ ዓይነት ትርጉም ዘለዎም ዝተፈላለዩ ቃላት ተጠቐም። ሓደ ዓቢ ነገር ዝሆነ ወይ ዓቢ ከኸውን ይኽእል እዩ። እዞን ሓደስቲ ቃላት ቁሩብ ዓው ኢልካ ከትብለን ትኽእል። “እታ ኣውቶቡስ ዓባይ እያ።”
- ውላድካ ልዕሊ 1 ወይ 2 ቃላት መልሲ ከዛረብ ዘኽእሎ ሕቶታት ሕተት። ኣብ ከንዲ “ከትድቅስ ድያ?” ትብል፤ “እንታይ ከትገብር እያ?” ኢልካ ሕተት
- ምስ ውላድኩም ፊት ንፊት ተራኣኡ። ኣብ መሬት ኮፍ ኢልካ ወይ ተንበርኪኽካ ናብ ቁመት ውላድካ ውረድ። ንውላድካ እውን ናብ ቁመትካ ከተብጽሖ ትኽእል ኢኻ።

ኣብ እትጻውተሉ ወይ መዓልታዊ ንጥፊታት ኣብ እትገብረሉ እዋን

- ውላድካ መራሒ ይኹን። ብዝደለይዎ መንገዲ ይጻውቱ። ተጽንበሩ እሞ ተጻውቱ። ብዛዕባ እንታይ ይገብሩ ከምዘለዉ ወይ እንታይ ከገብሩ ከምዝደልዩ ተዛረቡ።
- ብዘሕ ሕቶታት ኣይትሕተቱ። ኣብ ከንድኡስ ብዛዕባ ንሰኻን ውላድካን እንታይ ትገብርዎ ዘለኹም ተዘራረቡ እሞ ተራ ከወስዱ ተጸበዩ።

ዛንታታት ከትነግርን ከተንብብን ከለኻ

- መዓልታዊ ዛንታታት ምዘራብን መጽሓፍ ምንባብን፡ ውላድካ ሓደ ዓይነት ዛንታታት ደጋጊሙ ከሰምዕ ይፈቱ።
- ናይ ባዕልኻ ዛንታ ፍጠር። ኣብቲ ገጽ ዘሎ ቃላት ኣብ ከንዲ ምንባብ፡ ምስቲ ስእልታት ከትከይድ ናይ ገዛእ ርእሰኻ ዛንታ ንገሮ።
- በብተራ ሓደ ገጽ ኣብ ሓደ እዋን ኣንብብ። ውላድካ ነቲ ዛንታ ብናቱ ቃላቱ ከነግረካ ግበር።
- ባዕሎም ከውድእዎ ፍቐደሎም። ፍሉጥ ዛንታ እናንበብካ ደው ኢልካ ውላድካ ሓንቲ ሓረግ ከውድእ ፍቐደሉ።



ዛንታ ምዝንታውን መጽሓፍ ምንባብን ንውላድካ ቋንቋ ንኸመሃር ይሕግዞ።
ጽቡቕ ናይ ቋንቋ ክእለት ምንባብን ምጽሓፍን ከመሃሩ ይሕግዞም።

ክትደርፍ ከለኻ

- ደርፍታት ምፍጣር። ቃላት ናብ ፍሉጥ ደርፊ ቀይሮ።
- ቀስ ኢልካ ደርፍ። ውላድካ ንኹሉ ቃላት ክሰምዕን ምስኡ ክደርፍ ክትፍትንን ንምሕጋዝ ፍጥነታት ኣጉድልን ብዙሕ ዕረፍቲ ውሰድን ።
- ተግባራት ተጠቐም። ምስ ቃላት ናይታ ደርፊ ዝኸይድ ተግባራት ምፍጣር።
- በቲ ኣብ ዝኸኸለክሉ ቋንቋ ወይ ቋንቋታት ደርፍታት ዘምሩ።

ህጻናት ብምግባርም ይመሃሩ

(Children learn by doing)

ክትፍትኖም ዘለካ ንጥፈታት

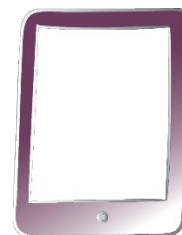
(Activities to try)

- ውላድካ ምግብ ኣብ ምብሳል ክሕግዝ ፍቐደሉ። ብዛዕባ እቲ እትገብሮ ዘለኻ ተዛረብ። “ኣሕብሮ፡ ኣሕብሮ” ወይ “ማይ ወስኸሉ” በል።
- ዕምባባታት ብሓባር ተኸሉ። ብዛዕባ እቲ ዘድልዩካ ተዛረብ። ባዴላ፡ ሓመድ፡ ድስቲ፡ ከምኡውን ማይ። ብዛዕባ ነፍሲ ወከፍ ስጉምቲ ኣብቲ ዘጋጥመሉ ሰዓት ተዛረቡ። “መጀመርታ ነቲ ሓመድ ነእትዎ።” እቲ ሓመድ ክትንክፍ ከለኻ ከመይ ከም ዝሰምዓካ ግለጽ። ምስ ወዳእካ ብዛዕባ ዝገበርካዮ ተዛረብ። ውላድካ ብሓባር ዝገበርኩም ንኻልእ ሰብ ክነግሮ ግበር።
- ውላድካ ሳንድዊች ክትሰርሕ ክሕግዝካ ግበር። “መጀመርታ ነቲ ፒናትባተር ንቐብእ። ቀጺሉ እንታይ ይመጽእ?”
- ናብ ሓድሽ ቦታ ክትከይድ ከለኻ፡ ንውላድካ ኣብኡ እንታይ ክኸውን እዩ ዝመስሎ ሕተቶ።
- ሓደስቲ ቃላት ንምምሃር መሳጢ ህሞታት ተጠቐም። እዚ ድማ በዓል ምክባር፡ ናብ ሓኪም ስኒ ወይ ሓኪም ምኻድ፡ ዝተሰበረ መጻወቲ ምርኣይ፡ ወይ ዝፈሰሰ ጽግቕ ምርኣይ ከጠቓልል ይኸእል።

ስክሪናትን ውላድካን

(Screens and your child)

ህጻናት ቋንቋ ዝበለጸ ዝመሃሩ በብተራ ካብ ዝገቡሩ እዮም። ኣብ ስክሪን እተሕልፎ ግዜ ንኸትዘራረብ ዘምለጠካ ዕድል እዩ። ናይ ስክሪን ግዜ ምንካይ። ናይ ስክሪን ግዜ ታብሌት፡ ቴለፎን፡ ተለቪዥን ወይ ካልእ ስክሪን ምጥቃም እዩ። ብዛዕባ ናይ ስክሪን ግዜ ዝያዳ ንምፍላጥ፡ ንወሃቢ ክንከን ጥዕና ሕተት ወይ ኣብ caringforkids.cps.ca ተወከስ



ገለ ቆልዑ ንኸረዳድኡ ኣጥ ወይ መሳርሒታት ይጥቀሙ፤ እዚ ድማ Augmentative (ኣግመንታቲቭ)ን ኣልተርናቲቭን ኮሚዩኒኬሽን ይበሃል። እዞም መደባት እዚኦም ንርክብ ንምድጋፍ ዝተዳለዉ ኮይኖም ከም ናይ ስክሪን ግዜ ኣይቁጽሩን።

እንታይ ትጽቢት ትገብር

(What to expect)

ነፍሲ ወከፍ ቋንቋ ናይ ገዛእ ርእሱ ናይ አዘራርባን ቋንቋን ምዕራፋት አለዎ። ቶክ ቦክስ ናይ እንግሊዝኛ ምዕራፋት ጥራይ እዩ ዘጠቓልል። ነዚአም ኣብቲ ናይ ምዘራብን ምስማዕን ዝርዝር መፈተሺ ኣብ ahs.ca/talkbox ርኽቦም

መዓስ ሓገዝ ክትረክብ ኣለካ

(When to get help)

ውላድካ ነዚ ዝስዕብ እንተ ኣርእዩ ሓገዝ ንምሃብ ኢድካ ዘርግሕ፤

- ኣብቲ ዘለውዎ ዕድመ እንታይ ትጽቢት ከም ዝግበረሎም ዘይተረድአም እንተኾይኖም።
- ብዙሕ ዝተፈላለየ ቃላት ወይ ሓረጎች ዘይጥቀም እንተኾይኖም።
- ምሳኻ ይኹን ምስ ካልኦት ቆልዑ ዘይቀራረቡ እንተኾይኖም።
- ብቐሊሉ ዘይርዳእ ወይ ክዛረብ ከሎ ተስፋ ዝቐርጽ።

ኣበይ ሓገዝ ክትረክብ ትኽእል

(Where to get help)

ብዛዕባ ዕቤት ኣዘራርባን ቋንቋን ውላድካ ትሻቐል ዲኻ?

ናይ ዘረባን ቋንቋን ፓቶሎጂስት ክሕግዙ ይኽእሉ። ንዝያዳ ሓበሬታ ኣብ ahs.ca/pedrehab ተወከሱ

ናይ 24/7 ምኽሪ ነርስን ሓፈሻዊ ሓበሬታ ጥዕናን ንምርካብ ናብ Health Link ብ 811 ደውሉ።

ተርጓሚ እንተድኣ ደሊኹም፡ ዘድልዩኩም ቋንቋ ጥራይ ተዛረቦም።

ንዝያዳ ሓሳባት ኣብዚ ዝስዕብ ተወከሱ

(For more ideas)

- hanen.org
- firstwords.ca



እዚ ጽሑፍ እዚ ንምኽሪ ብቐዕ በዓል ሞያ ጥዕና መተካእታ ኣይኮነን። እዚ ጽሑፍ ንሓፈሻዊ ሓበሬታ ጥራይ ዝዓለመ ኮይኑ "ከምዘለዎ"፡ "ከምዘኾኖ" ብዝብል መሰረት እዩ ዝቐርብ። ዋላ እኳ ትኽክለኛነት ናይቲ ሓበሬታ ንምርግጽ ርትዓዊ ጻዕርታት እንተተገብረ፡ Alberta Health Services ንልክዕነት፡ ተኣማንነት፡ ምሉእነት፡ ተግባራዊነት ወይ ንፍሉይ ዕላማ ናይ ከምዚ ዝእመሰለ ሓበሬታ ብቐዓት ዝምልከት ዝኾነ ውክልና ወይ ውሕስነት፡ ግሉጽ፡ ብተዘዋዋሪ ወይ ሕጋዊ ኣይገብርን። Alberta Health Services ንኣጠቓቕማ እዞም ንዋት፡ ከምኡ'ውን ካብ ከምዚ ዓይነት ኣጠቓቕማ ንዝፍጠር ዝኾነ ይኹን ክሲ፡ ተግባራት፡ ጠለባት ወይ ክስታት ኩሉ ተሓታትነቱ ብግልጹ የልዕል።